

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

NIENENHOEK 15 EN 19

TE DEN HAM

GEMEENTE TWENTERAND

Project: TWE.EEL.ECO1
Rapportnummer: 10045424
Status: Eindrapportage
Datum: 3 juni 2010
Opdrachtgever: Eelerwoude
Postbus 53
7470 AB Goor
Tel. 0547 - 263515
Fax 0547 - 263315
Contactpersoon: Mw. J. Paalhaar

Uitvoerder: Econsultancy bv
Fabriekstraat 19 C
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Fax 0314 - 365177
Mail Doetinchem@Econsultancy.nl

Opsteller: Mw. L. Hunink-Verwoerd
Paraaf:

Kwaliteitscontroleur: Ing. E.R. Witter
Paraaf:

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	BESCHERMING CONFORM DE NATIONALE WETGEVING.....	1
3.	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
3.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
3.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	2
3.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	2
3.4	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	3
4.	ONDERZOEKSMETHODIEK	3
5.	ONDERZOEKSRESULTATEN	3
5.1	Vogels	3
5.2	Vleermuizen.....	4
5.3	Overige zoogdieren	5
5.4	Amfibieën, reptielen en vissen.....	5
5.5	Libellen en vlinders	5
5.6	Vaatplanten.....	6
6.	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	6
6.1	Flora- en faunawet.....	6
6.2	Algemene zorgplicht	7
6.3	Gebiedsbescherming.....	8
7.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	9

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging van de locatie
- 2a. - Luchtfoto
- 2b. - Foto's onderzoekslocatie
3. - Geraadpleegde bronnen
4. - Natuurwetgeving en beleid

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van Eelerwoude opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Nienenhoek 15 en 19 te Den Ham in de gemeente Twenterand.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens overige natuurwetgeving zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een bureauonderzoek en een veldbezoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en kan niet gezien worden als volwaardig ecologisch onderzoek. Er zijn in dit onderzoek geen uitgebreide inventarisaties uitgevoerd naar soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

2. BESCHERMING CONFORM DE NATIONALE WETGEVING

Zorg voor alle inheemse planten- en diersoorten en voor de natuurlijke rijkdommen van gebieden wordt gegarandeerd door de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur en milieu. De instrumenten die deze bescherming mogelijk maken zijn op Europees niveau vertaald in Natura 2000. De Europese wetgevingen ten aanzien van de soortbescherming zijn in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is vastgelegd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Hiermee heeft Nederland de Europese wetgeving in de nationale wetgeving verankerd.

Door in de planfase van een (bouw)project of ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met het eventueel voorkomen van beschermde planten- en diersoorten kan effectief worden omgegaan met de aanwezigheid van een beschermde soort. Een dreigende overtreding van de Flora- en faunawet kan zo snel gesignaleerd en in veel situaties voorkomen worden. Vervolgens kan er accuraat actie ondernomen worden om zodoende de overlevingskansen en migratiemogelijkheden van een beschermde soort in het betreffende gebied geen blijvende schade toe te brengen.

Om alle gebieden met elkaar te verbinden en om uitwisseling en verspreiding van soorten mogelijk te maken, wordt er in Nederland gewerkt aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Verder worden diverse Rode lijsten van bedreigde soorten gehanteerd bij beoordelingen voor de aanwijzing van bescherming en compensatie. In bijlage 4 wordt een nadere toelichting gegeven omtrent de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING

3.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 1,3$ ha.) ligt aan de Nienenhoek 15 en 19, circa 1 km ten noorden van de kern van Den Ham in de gemeente Twenterand (zie bijlage 1).

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 28 B (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van erf nr. 15: X = 230.504, Y = 499.275. De coördinaten van erf nr. 19 zijn: X = 230.590, Y = 499.150. De onderzoekslocatie is gelegen in het kilometerhok 230/499.

De onderzoekslocatie betreft een tweetal erven en een gedeelte van een weiland.

Het erf nr. 15 is bebouwd met een woning, een tweetal varkensschuren, een garage en een schuur voor campingdoeleinden. Rond het erf bevinden zich weilanden. Ten zuiden van het erf, ten zuiden van de Nienenhoek bevindt zich een schapenweide met schaapskooi. Het westelijke deel van de schapenweide vormt de bouwlocatie voor een nieuw woonhuis. Het erf nr. 19 is gelegen ten zuidoosten van nr. 15 en is bebouwd met een woning, een schuur, een kapschuur, een rundvee- en varkensstal, een konijnen/kippenstal en een vleesvarkensstal.

Tussen beide erven bevindt zich woonhuis nr. 17 en een boerderijcamping de Kuipershoek, behorend tot erf nr.15. Direct ten westen van nieuwbouwlocatie in de schapenweide, bevindt zich camping De Blekkenhorst. De omgeving van de onderzoekslocatie wordt gekenmerkt door agrarische percelen. Circa 70 meter ten noorden van erf nr. 15 stroomt de Hammer Wetering. Noordoostelijk van het erf is een natuurterreintje met poel, aangelegd door de eigenaar.

3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000-gebied. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied betreft het gebied Vecht en Beneden-Regge, circa 225 meter ten noorden van de onderzoekslocatie. Het gebied ligt in twee zeer verschillende landschappen. In het rivierengebied met de uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge en op de hogere zandgronden van Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archermer- en Lemelerberg.

Ecologische Hoofdstructuur

De onderzoekslocatie ligt in de nabijheid van een kerngebied behorend tot de EHS. De begrenzing komt ter hoogte van de onderzoekslocatie overeen met het Natura 2000 gebied.

3.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens een nieuwe woning met bijgebouw te realiseren. Deze wordt gebouwd ter plaatse van een gedeelte van een schapenweide ten zuidwesten van het erf nr. 15, aan de overzijde van de weg Nienenhoek. De nieuwe woning zal landschappelijk worden ingepast. De nieuwe kavel heeft een oppervlakte van 1.000 m².

3.4 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Ten behoeve van de bestemmingsplanwijziging wordt een aantal opstallen in het kader van de Rood voor Rood regeling gesloopt.

De varkensschuren en de garage op het erf nr. 15 worden gesloopt. Het woonhuis en de schuur noordwestelijk op het erf blijven gehandhaafd.

Op het erf nr. 19 wordt alle bebouwing gesloopt, met uitzondering van het woonhuis en de bijbehorende schuur ten zuidoosten van het woonhuis.

4. ONDERZOEKSMETHODIEK

Aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken is nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie. Verder is het Natuurloket geraadpleegd, zijn toegankelijke gegevens van natuur- en soortbescherming organisaties gebruikt en zijn gegevens van de provincie Overijssel geraadpleegd. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in bijlage 3.

In september 2005 is ten behoeve van de camping een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Nienenhoek 15 en 17 (SAB Arnhem projectnummer 40.34.01.00). Het veldbezoek daarvan heeft in oktober 2004 plaatsgevonden. Tijdens de quickscan is de bebouwing op de erven niet onderzocht.

De informatie over deze soorten is veelal weergegeven op kilometerhokniveau of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). De kaart van Nederland is door de Topografische Dienst van Nederland verdeeld in blokken van 1 km², de kilometerhokken. De plaatsaanduiding van een kilometerhok bestaat uit de coördinaten van de x-as en de y-as die elkaar in de linker onderhoek van het hok snijden. Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 17 mei 2010. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

5. ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vogels

Broedvogels

Door het Natuurloket wordt aangegeven dat het kilometerhok niet is onderzocht op de aanwezigheid van broedvogels.

De bebouwing op de onderzoekslocatie is geschikt voor broedvogels. Tijdens het veldbezoek zijn tientallen huismussen op beide erven aangetroffen. De soort maakt vooral gebruik van de ruimte onder de dakpannen van de woningen. De woningen op de onderzoekslocatie blijven gehandhaafd. Ook maakt muismus gebruik van (groenblijvende) beplanting om in te schuilen. Nestplaatsen van huismus zijn jaarrond beschermd.

Ook enkele spreeuwen maken gebruik van de bebouwing als broedplaats. Verder maken enkele boerenzwaluwen gebruik van de te slopen schuur op erf nr. 15. Boerenzwaluwen keren ieder jaar vanuit Afrika terug om op dezelfde plaats te gaan broeden. De soort maakt ook gebruik van de schaapskooi ten zuiden van het erf. Daarnaast kunnen algemene broedvogels gebruik maken van het erf.

Op de te slopen varkensschuur op erf nr. 19 is een steenuilenkast aanwezig. De steenuilenkast hangt aan de zuidoostzijde van de schuur en is in gebruik. De steenuil op de onderzoekslocatie heeft vooral huismus op het menu staan. Steenuil is opgenomen in de Rode Lijst 2004 van bedreigde vogelsoorten, met als status kwetsbaar. Het leefgebied van de steenuil is jaarrond beschermd.

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, of de veiligheid van open water. Naar verwachting maakt huismus gebruik van de groenblijvende beplanting, zoals coniferen, als slaapplaats.

5.2 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (*Limpens et al 2009*) is de onderzoekslocatie gelegen in het gebied waar de volgende vleermuissoorten potentieel kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, vale vleermuis, watervleermuis, franjestaart, Bechstein's vleermuis, baardvleermuis en Brandt's vleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De te slopen schuren op de onderzoekslocatie zijn niet geschikt voor het vormen van kolonies. Er zijn geen spouwruidtes aanwezig die bereikbaar zijn voor vleermuizen. Verder zijn er geen ruimtes achter betimmeringen waargenomen, waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. Wegens het ontbreken van dakpannen kunnen vleermuizen geen gebruik maken van ruimtes onder dakpannen. De vrije zolderruimte boven de varkensschuren op erf nr. 19 is geïnspecteerd. Wegens het ontbreken van weggroei mogelijkheden, zoals in ruimtes tussen dakbeschot of spleten in de gebinten, zijn er voor vleermuizen op de zolder geen verblijfsmogelijkheden.

Het is niet op voorhand uit te sluiten dat vleermuizen gebruik maken van de woningen op de onderzoekslocatie, de woningen blijven echter gehandhaafd bij de herbestemming van de onderzoekslocatie.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Naast de onderzoekslocatie bevindt zich de woning aan de Nienenhoek 17. Eventuele verblijfplaatsen hierin ondervinden door de onderlinge afstand geen hinder van de ingreep op de onderzoekslocatie.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat, gebruikt worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen om te foerageren. De plannen zullen, naar verwachting, echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen. Tijdens en na de werkzaamheden zal er voldoende geschikt foerageergebied aanwezig blijven. In de directe omgeving is ruim voldoende geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Langs camping De Blekkenhorst en de toekomstige locatie van het woonhuis is een lijnvormig landschapselement in de vorm van een houtsingel aanwezig. Door de herinrichting van de onderzoekslocatie worden geen vliegroutes verstoord, omdat er geen lijnvormige elementen worden onderbroken bij de herbestemming van de onderzoekslocatie.

5.3 Overige zoogdieren

De onderzoekslocatie vormt een geschikt habitat voor verscheidene algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om soorten als egel, konijn, rosse woelmuis en dwergspitsmuis. Door de tijdelijke opslag van materialen zijn er op de onderzoekslocatie voor zoogdieren tal van plekken om te schuilen. Voor de meeste algemeen voorkomende soorten geldt in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is.

De onderzoekslocatie vormt een geschikt habitat voor de steenmarter. In het oosten van Nederland komt steenmarter op steeds meer plekken voor. Voor deze soort geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie door deze soort.

5.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Volgens gegevens van RAVON (www.ravon.nl) zijn in het 5x5 kilometerhok, waar de onderzoekslocatie deel van uitmaakt, de volgende soorten waargenomen: kleine watersalamander, gewone pad, rugstreeppad, poelkikker, bastaardkikker en bruine kikker.

Gezien het huidige gebruik van de onderzoekslocatie als erf en begraasd weiland, is er geen geschikt habitat voor amfibieën. De genoemde soorten kunnen voorkomen in de poelen en sloten in de omgevingen van de onderzoekslocatie. Rugstreeppad is in mindere mate te verwachten. Deze soort is een pionier die voorkomt in recent afgegraven percelen met ondiep water. De onderzoekslocatie vormt geen landhabitat voor de genoemde amfibieënsoorten. Voor vissen geldt dat de onderzoekslocatie ongeschikt is vanwege het ontbreken van oppervlaktewater.

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig.

5.5 Libellen en vlinders

Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting en gezien het ontbreken hiervan op de onderzoekslocatie kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is, gelet op het habitat op de onderzoekslocatie als erf en begraasd weiland, uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie voldoende geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

5.6 Vaatplanten

Gelet op het huidige gebruik van de onderzoekslocatie als erf en begraasd weiland, is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde planten waargenomen. Ook door SAB zijn in 2004 geen beschermde vaatplanten in de omgeving aangetroffen. De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden zijn beschermde vaatplanten, waarvoor geen vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling geldt, op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

6. TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen. Hierin worden vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep versturend werkt op deze soorten.

In het kader van de voorgenomen plannen zijn overtredingen ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Voor de overige soortgroepen zijn, door het ontbreken van geschikt habitat en/of verblijfindicaties, of door een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, geen overtredingen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. In de meeste gevallen is een overtreding gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of de broedgelegenheid buiten het broedseizoen te verwijderen.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespindief en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (*Dienst Regelingen, 25 augustus 2009*). De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maken enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheid, of maken ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie). Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden. Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorbeelden hiervan zijn spechtensoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger.

Ontheffingen op verbodsbepalingen ten aanzien van vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. Dergelijke maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan, dienen vooraf door Dienst Regelingen te worden goedgekeurd middels een ontheffingsaanvraag.

Op de onderzoekslocatie leven tientallen huismussen, die vooral gebruik maken van de woningen als broedplaats. Van de schuren maakt de soort in mindere mate gebruik omdat deze minder geschikt zijn als broedplaats. Omdat de woningen en de beplanting gehandhaafd blijven, is er geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Voor steenuil geldt dat het leefgebied van deze soort jaarrond beschermd is. Veranderingen in het leefgebied hebben grote impact op het voortbestaan van deze soort. De steenuilenkast op het erf nr. 19 zal worden verplaatst naar de schuur op het erf die gehandhaafd blijft. Door het verplaatsen van de nestkast (uiteraard buiten het broedseizoen) wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen. Het verplaatsen zelf wordt dus niet gezien als overtreding. Het voedselaanbod van de steenuil komt niet in het geding omdat deze vooral gebruik maakt van huismus als prooi. Bij de herbestemming van de onderzoekslocatie blijven de broedplaatsen van huismus, die zich in de woonhuizen op beide erven bevinden, ongemoeid.

Nestlocaties van boerenzwaluw en spreeuw zijn in uitzonderlijke gevallen ook buiten het broedseizoen beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorie 5 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (*Dienst Regelingen, 25 augustus 2009*). Voor categorie 5 soorten, geldt dat deze niet jaarrond beschermd zijn, mits er in de directe omgeving alternatieve nestlocaties aanwezig zijn. Boerenzwaluw heeft in de omgeving een alternatief door in de schaapskooi te gaan broeden. In de schaapskooi broeden al enkele boerenzwaluwen. Spreeuw maakt met name gebruik van de woonhuizen, waardoor de sloop van de schuren geen overtreding vormt.

Voor de overige te verwachten broedvogels geldt dat, indien de sloopwerkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. Globaal wordt voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus aangehouden. Er wordt echter in de Flora- en faunawet geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Geldend is de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Opgemerkt wordt dat het broedseizoen van steenuil al in februari begint.

6.2 Algemene zorgplicht

Zoogdieren

Voor de meeste te verwachten grondgebonden zoogdieren geldt een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkelingen en herinrichting die plaats zullen vinden op de onderzoekslocatie. Het is echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn in het kader van de algemene zorgplicht geen aanvullende maatregelen nodig.

6.3 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

Gelet op de onderlinge afstand en de aard van de ingreep zijn negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Vecht en Beneden-Regge niet aan de orde.

Voor de EHS geldt geen externe werking. Aangezien de onderzoekslocatie niet binnen de grenzen van de EHS ligt is aantasting niet aan de orde.

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Eelerwoude een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Nienenhoek 15 en 19 te Den Ham in de gemeente Twenterand.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens een nieuwe woning met bijgebouw te realiseren. Deze wordt gebouwd ter plaatse van een gedeelte van een schapenweide ten zuidwesten van het erf nr. 15, aan de overzijde van de weg Nienenhoek. De nieuwe woning zal landschappelijk worden ingepast. De nieuwe kavel heeft een oppervlakte van 1.000 m².

De varkensschuren en de garage op het erf nr. 15 worden gesloopt. Het woonhuis en de schuur noordwestelijk op het erf blijven gehandhaafd.

Op het erf nr. 19 wordt alle bebouwing gesloopt, met uitzondering van het woonhuis en de bijbehorende schuur ten zuidoosten van het woonhuis.

Waarnemingen en te verwachten soorten:

De bebouwing op de onderzoekslocatie is geschikt voor broedvogels. Huismus maakt gebruik van de ruimte onder de dakpannen van de woningen als broedplaats en van de groenblijvende beplanting als schuilplaats. Ook spreeuw maakt gebruik van de bebouwing. Enkele boerenzwaluwen maken gebruik van de te slopen schuur op erf nr. 15 als broedplaats. Op de te slopen varkensschuur op erf nr. 19 is een bewoonde steenuilenkast aanwezig. De te slopen schuren op de onderzoekslocatie zijn niet geschikt voor het vormen van vleermuiskolonies. Voor de overige soorten uit de verschillende soortgroepen vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat of zijn deze op grond van bekende verspreidingsgegevens of het ontbreken van verblijfsindicaties niet te verwachten.

Maatregelen ter voorkoming van overtredingen van de Flora- en faunawet:

Over het algemeen kan schade aan broedvogels worden voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten of geheel buiten het broedseizoen uit te voeren.

De steenuilenkast op het erf nr. 19 zal worden verplaatst naar de schuur op het erf die gehandhaafd blijft. Door het verplaatsen van de nestkast (uiteraard buiten het broedseizoen) wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen.

Bij het verlies van broedplaatsen van boerenzwaluw, vormt de schaapskooi voor boerenzwaluw een alternatieve broedlocatie.

Er zijn in het kader van de algemene zorgplicht geen maatregelen nodig.

Gebiedsbescherming

De EHS zal niet worden aangetast door de herbestemming van de onderzoekslocatie. Externe werking op overige beschermde natuurgebieden (Natura 2000) is niet aan de orde.

Noodzaak tot nader onderzoek

Nader onderzoek naar het voorkomen van verschillende soortgroepen wordt niet noodzakelijk geacht.

Noodzaak aanvraag ontheffing Flora- en faunawet artikel 75c

Ontheffingsaanvraag voor overtreding van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ten aanzien van het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen is niet noodzakelijk, vooropgesteld dat er op het moment van ingrijpen geen broedgeval aanwezig is en de nestkast van steenuil wordt verplaatst.

Tabel I geeft een samenvatting van de te verwachten verstoring en de te nemen vervolgstappen.

Vrijblijvend advies

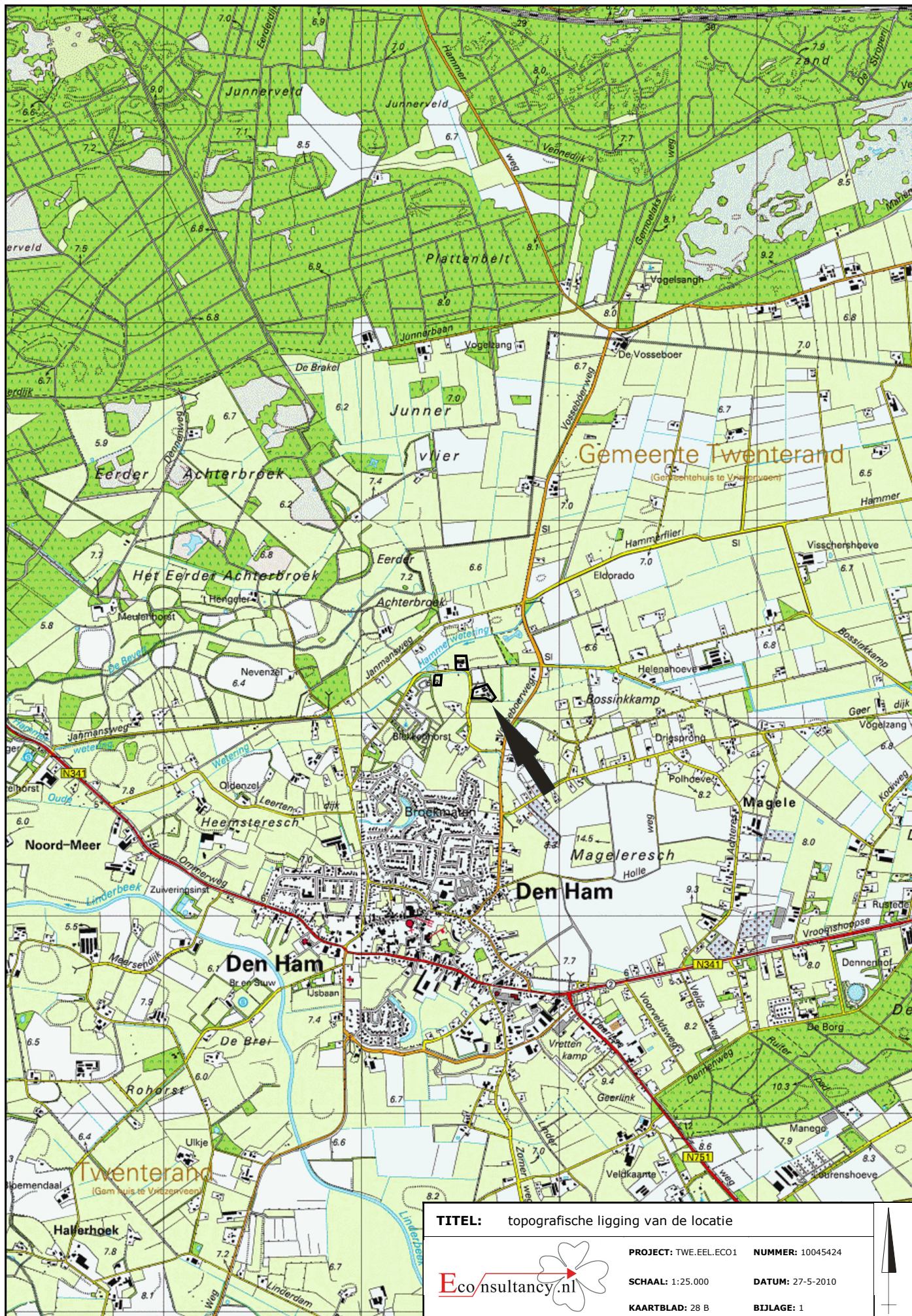
De huismus is op de onderzoekslocatie als broedvogel aangetroffen. De nestplaatsen in de woningen blijven gehandhaafd. De huismus staat landelijk onder druk door steeds verder afnemende broedgelegenheid. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het plaatsen van nestkasten of "vogelvides" op de te realiseren nieuwbouw, kan een positieve impuls worden gegeven aan de lokale populatie, waarbij de soort ook gebruik kan gaan maken van de nieuwbouwlocatie.

Tabel I. Overzicht te verwachten verstoring en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Ingrep verstoring	Nader onderzoek	Onthef- fingsaan- vraag nood- zakelijk (*)	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	nee	ontheffing niet mogelijk	het verwijderen van nestgelegenheden dient buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd
	jaarrond be- scherm	ja	nee	nee	verplaatsen nestkast steenuil boerenwaluw heeft alternatieve nestgelegenheden in schaapskooi
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	-
	foerageergebied	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		nee	nee	nee	-
Amfibieën		nee	nee	nee	-
Reptielen		nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	-
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	-

* Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen of broedvogels worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan kunnen vooraf door Dienst Regelingen worden goedgekeurd middels een ontheffingsaanvraag.

LEGENDA:

 standplaats + richting fotoname

Image © 2010/Ae

52°28'29.24" N 6

TITEL: luchtfoto A4

PROJECT: TWE.EEL.ECO **NUMMER:** 10045424
SCHAAL: - **DATUM:** 72-05-2010
GETEKEND: L.Hu **BIJLAGE:** 2a

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 1. Overzicht erf Nienenhoek 15.

Foto 2. Schuren aan Nienenhoek 15.

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 3. Schaapskooi overzijde Nienenhoek 15.

Foto 4. Schapenweide, toekomstige bouwlocatie achterin weiland.

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 5. Steenuilenkast aan te slopen schuur Nienenhoek 19.

Foto 6. Te handhaven schuur waarnaar de steenuilenkast wordt verplaatst.

Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen

LITERATUUR

Dienst Regelingen, aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet, augustus 2009.

Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R. (2009). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging VZZ.

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

SAB Arnhem, 2005 quickscan flora en fauna Nienenhoek 15 en 17 (projectnummer 40.34.01.00).

SOVON Broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Beersma, P. & W. en A. van den Burg, Steenuilen, Roodbont BV, november 2007.

INTERNET

www.minlnv.nl (natuurwetgeving)

www.natuurloket.nl (verspreidingsgegevens op km hok niveau)

www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)

www.vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)

www.overijssel.nl (natuurgegevens provincie Overijssel)

www.groenloketoverijssel.nl

www.telmee.nl (waarnemingen van vrijwilligers)

www.waarneming.nl (waarnemingen van vrijwilligers)

www.vzz.nl (soortgegevens zoogdieren)

www.zoogdieratlas.nl (verspreidingsgegevens zoogdieren)

Bijlage 4 Natuurwetgeving en beleid

Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen. Onder “activiteiten” worden alle activiteiten in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik verstaan. Voorbeelden hiervan zijn de sloop van gebouwen, de ontwikkeling van woonwijken en bedrijventerreinen, dempen van wateren, maar ook natuurontwikkelingsprojecten. Alle activiteiten moeten getoetst worden op hun effecten op aanwezige en mogelijk aanwezige beschermde planten- diersoorten.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Voor vogels is een aparte categorie.

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmblom, steenbreekvaren, tongvaren
Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Tabel II (vervolg). Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Vogels
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is ten alle tijden van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 2005 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000 wetgeving, zullen de termen "habitatrichtlijngebied" en "vogelrichtlijngebied" komen te vervallen. De betreffende gebieden worden momenteel opgenomen en aangewezen als Natura 2000 gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen) of door de provincie. In de aankomende jaren zullen voor alle gebieden beheerplannen opgesteld worden. Tot die tijd zal er echter per project beoordeeld moeten worden of er nadelige effecten te verwachten zijn voor een beschermd gebied.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Rode Lijsten

In opdracht van het ministerie van LNV zijn voor diverse soortgroepen zogenaamde Rode Lijsten samengesteld. Deze Rode Lijsten vermelden van welke soorten het voortbestaan in Nederland bedreigd wordt. Op deze manier geven de lijsten een indicatie van het belang van aanwezige planten en dieren in een gebied voor het behoud van de hele populatie. In door het ministerie van LNV opgestelde soortbeschermingsplannen wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om het voortbestaan van deze soorten te waarborgen. Deze soortbeschermingsplannen worden door diverse provincies gehanteerd voor het opstellen van compensatieverplichtingen.